

PREEK BEHORENDE BIJ ISRAELZONDAG 6 OKTOBER 2024

Ds. S.C.B. (Sandra) Hermanus-Schröder | predikant met bijzondere opdracht (PGG) Duinhage

THEMA voor Israëlzondag 2024: Voor wie is het Koninkrijk?

TITEL: Wijsheid tussen Rosh Hashana (Joods nieuwjaar) & Yom Kippoer (Grote Verzoendag).

Gemeente van onze Heer,
geliefde broeders en zusters, beste mensen van goede wil,

Vandaag staan we stil bij **Wijsheid tussen Rosh Hashana (Joods nieuwjaar) en Yom Kippoer (Grote Verzoendag)**. Het Jaarthema van de landelijke kerk: **'Als nieuw! Leven in het licht van Gods Koninkrijk'** zet op deze Israëlzondag 2024 met een prikkelende vraag gelijk de toon: **'Voor wie is het Koninkrijk?'**

Ik moet u eerlijk bekennen dat ik wat verbaasd ben over deze vraag. Niet omdat het een merkwaardige vraag is, het is juist steengoed. Maar omdat ervan wordt uitgegaan dat we *weten* wat het Koninkrijk inhoudt. Het voert voor nu te ver om daar ruim en breed inhoudelijk op in te gaan, wellicht gebeurt dat het hele komende jaar, dat zou mooi zijn. Maar de vraag is gerechtvaardigd: wat verstaan we nu precies onder dat Koninkrijk? En bedoelen christenen en joden hetzelfde?

Volgens de Evangelieën sprak Jezus vaak over het Koninkrijk van God. En het Evangelie van Mattheüs – en men zegt vaak dat Mattheüs een Joodse schrijver was of dat het Evangelie van Mattheüs Joodse wortels heeft – gebruikt de term *Koninkrijk der Hemelen* regelmatig. En in het latere jodendom spreekt men van *Malchut Shamayim*.

Dat God **Koning voor eeuwig** is (Melech HaOlam) – het Koningschap van God – is een echt *vroeg* Joodse gedachte: we vinden het terug in gebeden, psalmen en hymnen. Maar de term 'Koninkrijk van God / Koninkrijk der Hemelen', zoeken we tevergeefs in het Oude of in het Eerste Testament / de Tenach.

En toch, in het Nieuwe Testament wordt deze term nergens uitgelegd. Ik weet niet of u het wel eens is opgevallen, maar Jezus gebruikt deze term: *Koninkrijk der hemelen* of *Koninkrijk van God* heel vaak, maar legt eigenlijk nergens precies uit *wat* het inhoudt. Jezus vertelt wel hoe het eruit ziet of "het is te vergelijken met", maar is het Koninkrijk van God nu binnen in u? "Ja", zegt Jezus. Maar *wat is* dat dan: binnen in ons? Bevat het Koninkrijk van God allerlei leefregels? Ja, dat weten we uit de Bergrede. Maar: waar *vinden* we dan dat Koninkrijk? Dat wordt niet uitgelegd.

We hebben dus te maken met gedachten en voorstellingen die wél hun wortels in het Oude of het Eerste Testament hebben, maar die in de periode *tussen de beide Testamenten* verder zijn ontwikkeld en uitgekristalliseerd.

En een enkel aspecten van het Koningschap en Koninkrijk van God wil ik hier graag uitlichten in het licht van de vraag en het antwoord van vandaag als Jezus de kinderen in het midden van de kring plaatst.

Zo weten we dat de Koning van de hemelen, Koning van de eeuwen, Grote Koning (God) soevereiniteit uitoefent over de volken door prinsen en koningen macht te verlenen en de aardse machthebbers die onrechtvaardig heersen te veroordelen. Het gaat dus om Gods handelen in de voleinding van de tijd en nu komt dus dat springende punt, als Jezus de kinderen in het midden van de kring plaatst:

Wie bepaalt uiteindelijk (!) of men nu aan de goede kant of de verkeerde kant van de geschiedenis heeft gestaan?

Dat is de vraag die hier speelt. Wie bepaalt uiteindelijk (!) of *wij of ons volk of de wereld* nu aan de goede kant of de verkeerde kant van de geschiedenis heeft gestaan? En ik denk, dat als wij hier een jonge jongen of een jong meisje in het midden van de kring zouden plaatsen en hen alle beelden laten zien die we vandaag de dag via onze iPad of via social media of via het nieuws voorbij zien komen – en u heeft echt wel een idee over welke beelden ik het heb – en we zouden aan deze jongen of dit meisje vragen: “Is dit nu goed of is dit nu fout?”, dan weten we het antwoord. Denk u ook niet? Dan weten we heel diep van binnen het antwoord.

“Maar ja”, zeggen we, “*wij* zijn volwassen”, en we hebben heel veel voorkeur: politieke voorkeur of anderszins voorkeur en we weten hoe de geschiedenis is gegaan en *wij* begrijpen het en dan hebben we een heel lang verhaal om te rechtvaardigen wat wij vandaag aan de dag in de wereld rechtvaardigen. Maar Jezus zegt: “**Vraag het een kind!**”

Dus leggen we de vraag *Voor wie het Koninkrijk is?* aan de Heer voor – de Heer in leven op aarde de Joodse Yeshoea – dan is Zijn antwoord zonneklaar en kraakhelder (zie Evangelie naar Marcus 10:13-16). Daar staat dat de mensen *kinderen* bij Jezus proberen te brengen om hen door Hem te laten aanraken en te laten zegenen. De leerlingen berispen hen: “Zo doen we dat hier niet!” En dan ziet Jezus dat: Hij windt Zich erover op. “Oh, kan Jezus Zich ook ergens over opwinden?” Jazeker! Lees maar na in Marcus 10.

En dan zegt Hij tegen hen: "Laat de kinderen bij Mij komen, houdt hen niet tegen! **Want het Koninkrijk van God behoort toe 'aan wie is zoals zij'**. Eigenlijk zegt Hij: "Als we willen weten wie aan de goede of aan de slechts kant van de geschiedenis staat, dan vragen we dit aan diegenen aan wie *God* dat oordeel gegeven heeft: de kinderen". En dan omarmt Jezus de kinderen en dan zegent Hij hen door hen de handen op te leggen, een heel mooi Joods gebaar.

En wie *zijn* dan zoals zij? Ik denk dan aan mezelf als kind, en denk dan ook even aan uzelf toen u kind was of denk aan *het kind in uzelf*. Vaak zijn kinderen afhankelijk, niet in staat om alleen in een boze wereld te overleven, en tegelijkertijd zijn ze onbevangen, nieuwsgierig, levenslustig, spelend, vol fantasie en verwondering,

En lieve mensen, als we geluk hebben, *behouden* we dit. Ik hoop dat u dit in uw leven behouden hebt: dat "kind in u", dat kwetsbare en prachtige kind, de mens door God geschapen, zoals we hebben gehoord in de lezing van Genesis 2 met levensadem (n^esjama), als levend wezen (nefesj hajah).

En even een zijspoor: dat delen we ook met de dieren. Is weer voor een heel andere overdenking, wellicht. Maar ook dieren – onze medeschepselen – hebben n^esjama (levensadem) en zijn geschapen als nefesj hajah (levende persoonlijkheid, unieke ziel).

Dus als we geluk hebben, dan *behouden* we dat kind in ons. En misschien worden onze oordelen en gedachten bepaald door wat we in het leven hebben meegemaakt. En zeggen we: "Ja, ja. Toen ik een kind was sprak ik als een kind. Weet u wel: Paulus. Maar nu heb ik alles wat kinderlijk is achter me gelaten. En nee, je kunt de grote vragen van het leven niet aan kinderen overlaten. Ze *weten* het nog niet". Dat is bij de Heer toch iets anders: het Koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij.

Als we dus geluk hebben, hebben we het kind in ons behouden. En je kunt het ook oefenen. Want levensgeluk komt ons niet altijd zomaar aanwaaien: het leven is soms onbarmhartig, oneerlijk, onvoorspelbaar. En tegelijkertijd hoeven we ons niet klakkeloos over te geven aan krachten en machten, invloeden buiten of in onszelf die ons leven kunnen verzuren of ons kunnen verbitteren.

Even weer een zijspoor. Misschien weet u het: ik werk in de ouderenzorg hier in Den Haag Zuid-West en in de binnenstad van Rotterdam. Gelukkig kom ik veel ouderen tegen die dat kind in henzelf hebben behouden, maar ik kom ook veel ouderen tegen die op hoge leeftijd zijn verzuurd, verbitterd, die klagen en zeuren.

“Het is allemaal zo zwaar, niemand komt me opzoeken”. Het zal vast een reden hebben waarom mensen geworden zijn zoals ze zijn. Maar Jezus nodigt ons uit en daagt ons uit om dat kind in onszelf – wat God zo liefheeft en wat Jezus omarmt en zegent – te behouden. En bent u het kwijt? Ga weer oefenen! Vraag het aan God, vraag het aan Jezus! “Waar is dat kind in mij? Want ik weet dat U gezegd heeft dat het Koninkrijk behoort aan hen die zijn zoals zij”.

Nu, dat ‘geschapen zijn’, de schepping van de wereld en al wat leeft, dát wordt elk jaar herdacht en gevierd tijdens Rosh HaShana, het Joods Nieuwjaar. En daarom hebben we dat gelezen.

Wat een wijsheid ligt hierin: dat er elk jaar een gezamenlijk moment is dat je als familie, geloofsgemeenschap, als volk stil staat bij het gegeven dat niets van jezelf is. Alles is geschonken door God en behoort God ook toe.

En ook dit besef: je bent eens geboren in deze zichtbare tijdelijke werkelijkheid met niks anders dan jezelf. Ja, onze familie of sociale context, daarin zijn we geboren. Maar we komen op aarde: letterlijk naakt, afhankelijk totaal hulpeloos. En je verlaat eens deze werkelijkheid (zie Jesaja 57:2) om in vrede (shalom) geboren te worden in de onzichtbare eeuwige dimensie. En lieve mensen, let goed op: zonder dat je iets aan materie, goud, geld, je beleggingen of goed meeneemt. Heel jammer maar je laat alles achter. Ja, je laat het misschien achter aan je kinderen, je kleinkinderen, een goed doel of aan de kerk. Maar zelf neem je niets mee: je laat het allemaal achter.

En in de tussentijd: hoe leid je het leven dat door God in Zijn liefde en genade u en mij en jou geschonken is? Welke keuzes maak je?

Ben je die groene boom uit Psalm 1 waarover we net hebben gezongen? Voed je je met levenwekkende woorden van God die je blij en gelukkig maken en die het kind in ons weer aanwakkert, opgetekend in de Thora, de Bijbel? Of wandel je “in der bozen raad, ben je uitgenodigd in de kring der spotters, en ga je dwalende teloor”?

Nu ja, dat laatste is misschien al te heftig en afschrikwekkend verwoord. En zo erg uitzichtloos is het wellicht ook niet met ons gesteld. En trouwens, voor de jongelui onder ons: het is wel een beetje klassieke taal. Wie spreekt er nu nog over: *den bozen raad of de kring der spotters?*

Ik heb even gekeken in de Groot Nieuws Bijbel en daar staat het iets anders, toegankelijker: ik lees het begin voor.

1Gelukkig de mens die niet de raad volgt van wie zonder God leven, *Oh, betekent dat dan dat mensen die zonder God leven niet wijs kunnen zijn? Nee, dat bedoelt Psalm 1 niet. Maar het betekent eigenlijk dat als je beseft dat alles gegeven is door de Koning van het heelal, dan leef je anders. En als je dat beseft niet hebt, dan moet de wijsheid uit jezelf komen. Kan dat dan niet? Jazeker. Maar we kunnen ook samenleven met God die ons leven leidt.*

Gelukkig is de mens die niet omgaat met wie slecht zijn
Nou, dat vinden we logisch

en die niet aan tafel wil zitten met wie alleen maar spotten.
Nu, dat is ook zeer onaangenaam gezelschap, moet ik u zeggen. Dus dat wil niemand.

2Gelukkig de mens die vreugde vindt in de woorden van de Heer, ze steeds weer overdenkt, overdag en 's nachts. **3Hij is als een boom aan het water,** een boom die altijd vrucht draagt als het de tijd ervoor is, en waarvan nooit de bladeren verdorren. Zo'n mens zal slagen, wat hij ook doet.

Let op, er staat overigens niet: "Zo'n mens zal het altijd voor de wind gaan, zijn of haar leven loopt 24/7 op rolletjes, het is altijd rozengeur en maneschijn". Nee, struikelblokken op je levenspad kunnen je het leven behoorlijk zuur maken. En sommige geloofs- en levenservaringen zijn als een bittere pil, een beker waarvan je hoopte – hebt gesmeekt – dat die aan jou voorbij zou gaan, maar het is niet gebeurd. En ondanks alles koos je er steeds weer voor om juist in die moeilijke momenten vreugde te vinden in Gods Woord. En als je lag te piekeren in het donker, waren woorden als deze een lamp voor je voet en een licht op je pad:

In hoogheid en heiligheid zal Ik tronen met hen die gebroken zijn en nederig van geest, opdat de nederige geest herleeft, opdat het verbrijzelde hart tot leven komt.

Jesaja 57:15 en 19

En precies dat laatste is de wijsheid van Yom Kippoer, van Grote Verzoendag: we verootmoedigen ons voor de Here onze God, en **dan maakt Hij alles nieuw!** Bij Grote Verzoendag gaat het om ons falen, onze fouten, onze zonden. Maar ook onze ziekten, alles wat in de wereld gebroken is: God maakt alles nieuw!

Voor wie is het Koninkrijk van God? Voor de kinderen! En de uitnodiging aan ons is, dat we leren kijken als kinderen.

We staan nu aan de vooravond van dat gruwelijke drama van 7 oktober en die hele ellende die daarna is gekomen. Ik zal u maar niet zeggen wat mijn idee daarover is. Dit kan namelijk ook: onopgeefbaar verbonden *en* zo in- en indroevig zijn, het kan alle twee.

En als we het dan aan de kinderen zouden vragen en hun al die beelden laten zien die vandaag over ons scherm zo onze huiskamer binnenkomen ... als we kinderen vragen: "Is dit nu goed of is dit nu slecht? Zal God als de Koning van de aarde hier nu tevreden over zijn of zou Hij net als velen in de wereld droevig droevig diepdroevig terneer zitten?"

Ik weet zeker dat kinderen ons het eerlijke antwoord zullen geven. Of ons dit nu welgevallig is, dat is een tweede. Maar kinderen geven altijd het eerlijke antwoord *en daarom houdt God zoveel van hen*.

Tot slot, de Heer zegt:

*18-19 Ik heb gezien wat ze deden, maar toch zal Ik hen genezen, hen leiden en hun vertroosting schenken. Treurende leg Ik een lofzang op de lippen: Vrede, vrede (shalom, salam) voor iedereen, ver weg of dichtbij - zegt de HEER. Ik **zal** (!) – hoort u goed – Ik zal genezing brengen.*

*Het is een belofte: **God zal het doen!***

Lieve gemeente van Christus, broeders en zusters,
kinderen van God, kinderen van een Vader,

de keuze is aan ons. We begonnen onze preek met een interessante invalshoek, weet u het nog? **Wie bepaalt uiteindelijk (!) of we aan de goede kant of de slechte kant staan van de geschiedenis?** Ik denk dat we het antwoord wel weten.

In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,
in Jezus' NAAM

AMEN